

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความเป็นอิสระในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทนี้จะได้อธิบายถึงวิธีการดำเนินงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แหล่งข้อมูล ประชากร และการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ มี 2 ส่วนคือ

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ถึงความคิดเห็นต่อความเป็นอิสระภายใต้หลักการ กรอบของกฎหมายตลอดจนความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทางปฏิบัติด้านการกำหนดนโยบาย การคลังและงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการวิจัย เช่น แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หนังสือราชการต่างๆ ทั้งจากกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และอำเภอ

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยนี้ มีกรอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ประเภท คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบล

โดยการศึกษาวิจัยนี้แบ่งงานออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ

2.1 การศึกษาความคิดเห็นของประชากรเป้าหมายใน 2 ประเด็น คือ

ก. ความคิดเห็นต่อความเป็นอิสระตามหลักการปกครองตนเอง ความเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐ และความเป็นอิสระตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติเทศบาล และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล

ข. ความเป็นอิสระที่ได้รับจริงตามหลักการปกครองตนเอง ความเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐ และความเป็นอิสระตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติเทศบาล และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล

การศึกษาวิจัยส่วนแรกนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จะทำการสุ่มเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ คือ

- องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เป็นการศึกษจากองค์กรบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมด 7 แห่ง

- เทศบาล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

เทศบาลนคร ศึกษาจากเทศบาลนครทุกแห่งรวมทั้งหมด 4 แห่งคือ เทศบาลนครศรีนครินทร์ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครหาดใหญ่ และเทศบาลนครยะลา

เทศบาลเมือง ศึกษาจากเทศบาลเมืองทุกแห่ง รวมทั้งหมด 10 แห่ง

เทศบาลตำบล ศึกษาจากเทศบาลตำบลทุกแห่ง รวมทั้งหมด 70 แห่ง

- องค์กรบริหารส่วนตำบล แบ่ง พื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ศึกษาจากองค์กรบริหารส่วนตำบลทุกแห่งทั้งหมด 229 แห่ง

พื้นที่อีก 4 จังหวัด อันได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และอุดรธานี สุ่มเลือกองค์กรบริหารส่วนตำบลร้อยละ 50 ของจำนวนองค์กรบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 302 แห่ง คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างของ 4 จังหวัดรวม 151 องค์กรบริหารส่วนตำบล โดยวิธีการเลือกตัวอย่างสลับกันตามรายชื่อขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่ได้จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาความคิดเห็นส่วนนี้จำนวน 471 แห่ง แต่ละแห่งศึกษาจากประชากร 3 กลุ่ม คือ

- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมือง อันได้แก่ นายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์กรบริหารส่วนตำบล

- ประชาชนสภาท้องถิ่น อันได้แก่ ประชาชนสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ประชาชนสภาเทศบาล และประชาชนสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล

- ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายราชการประจำอันได้แก่ ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล และปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา 1,416 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก็บรวบรวมแบบสอบถาม

จังหวัด	ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แห่ง)					รวม
	อบจ.	เทศบาล นคร	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	อบต.	
ตรัง	1	1	1	12	42	57
พัทลุง	1	-	1	8	32	42
สงขลา	1	2	4	16	59	82
สตูล	1	-	1	5	17	24
ยะลา	1	1	1	6	55	64
ปัตตานี	1	-	1	11	101	114
นราธิวาส	1	-	2	12	74	89
รวม	7	4	11	70	380	472

หมายเหตุ เก็บแบบสอบถาม อบท.ละ 3 ชุด รวม 1,416 ชุด

2.2 การศึกษาความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทางปฏิบัติ การตัดสินใจด้านการกำหนดนโยบาย การบริหารงานคลังและงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจาก ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมือง (นายก อบจ. นายกเทศมนตรี และนายก อบต.) หรือตัวแทน และฝ่ายราชการประจำ (ปลัด อบจ. ปลัดเทศบาล และปลัด อบต.) หรือตัวแทน ในส่วนนี้มุ่งเน้นการศึกษาจำกัดที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดตรัง พัทลุง สงขลา และสตูล เนื่องจากสถานการณ์และเงื่อนไขของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แต่อย่างไรก็ตาม ก็พยายามดำเนินการเท่าที่จะสามารถทำได้ โดยมีวิธีการสุ่มตัวอย่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

- องค์กรบริหารส่วนจังหวัด สุ่มอย่างน้อยร้อยละ 50
- เทศบาล แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ
 - เทศบาลนคร สุ่มอย่างน้อยร้อยละ 50
 - เทศบาลเมือง สุ่มอย่างน้อยร้อยละ 50
 - เทศบาลตำบล สุ่มอย่างน้อยร้อยละ 20
- องค์กรบริหารส่วนตำบล สุ่มร้อยละ 5-10

จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก ดัง
ตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

จังหวัด	ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					รวม
	อบจ.	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.	
ตรัง	1	-	1	3	8	13
พัทลุง	1	-	1	1	11	14
สงขลา	1	2	3	2	9	17
สตูล	1	-	1	1	5	8
ปัตตานี	-	-	-	1	8	9
นราธิวาส	-	-	-	2	3	5
รวม	4	2	6	10	44	66

3. เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งงานออกเป็น 2 ส่วนหลักๆ คือ การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ทั้งสองส่วนจะใช้เครื่องมือต่างกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายการเมือง ประธานสภาท้องถิ่น และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฝ่ายราชการประจำ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ชุด ตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือแบบสอบถามสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด แบบสอบถามสำหรับเทศบาล และแบบสอบถามสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทั้งสามฉบับ จะมีโครงสร้างเหมือนกัน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ

ก. ความคิดเห็นต่อความเป็นอิสระตามหลักการปกครองตนเอง ความเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐ (ส่วนนี้ทั้งสามฉบับจะเหมือนกัน) และความเป็นอิสระตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติเทศบาล พระราชบัญญัติสภาตำบล

และองค์การบริหารส่วนตำบล และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ส่วนนี้แต่ละฉบับจะแตกต่างกัน)

ข. ความเป็นอิสระที่ได้รับจริงตามหลักการปกครองตนเอง ความเป็นอิสระภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ (ส่วนนี้ทั้งสามฉบับจะเหมือนกัน) และความเป็นอิสระตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติเทศบาล พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ส่วนนี้แต่ละฉบับจะแตกต่างกัน)

ลักษณะของแบบสอบถามทั้งหมดจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยส่วนที่เป็นความคิดเห็นต่อหลักการและกฎหมายนั้นเป็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และส่วนที่เป็นความเป็นอิสระตามหลักการและกรอบของกฎหมายนั้น เป็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทั้งสองส่วนกำหนดเกณฑ์ในการให้ค่าคะแนนดังนี้

คะแนน	ความคิดเห็น	ความเป็นอิสระ
5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด
4	เห็นด้วย	มาก
3	ไม่แน่ใจ	ปานกลาง
2	ไม่เห็นด้วย	น้อย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นอิสระในทางปฏิบัติ การตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งประเด็นการสัมภาษณ์เป็น 3 ส่วนหลัก ๆ คือ

- ก. ความเป็นอิสระด้านการกำหนดคน โยบาย และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- ข. ความเป็นอิสระด้านการคลังและงบประมาณ
- ค. ความเป็นอิสระด้านการบริหารงานบุคคล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้แบ่งตามวิธีการศึกษา คือ

1. การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทางไปรษณีย์โดยสอดซองติดแสตมป์ และขอความร่วมมือให้ส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วกลับมา

ทางไปรษณีย์ภายในช่วงเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นมีการติดตามทางโทรศัพท์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 620 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 43.78 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด และเมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้วจะตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ โดยคณะผู้วิจัยและพนักงานสัมภาษณ์ซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เคยมีประสบการณ์ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและได้จัดให้เข้ารับกระบวนการอบรมถึงความรู้ในเรื่องที่จะสัมภาษณ์ รายละเอียดต่างๆ ของประเด็นที่จะสัมภาษณ์ และเทคนิควิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามนั้น เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามแล้ว จะทำการลงรหัส (Code) แล้วทำการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Product and Service Solutions) for Windows กำหนดค่าสถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป (ตำแหน่ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ศาสนา) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ

2. ส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อความเป็นอิสระตามหลักการและตามกรอบของกฎหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความคิดเห็นโดยนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีความคิดเห็นในเชิงลบ หรือเห็นแย้งกับหลักการหรือกรอบกฎหมาย

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีความเห็นกลางๆ ต่อหลักการหรือกรอบกฎหมาย

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในเชิงบวกหรือเห็นพ้องกับหลักการหรือกรอบกฎหมาย

3. ส่วนที่เป็นเรื่องของความเป็นอิสระที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับตามหลักการและกรอบกฎหมายวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความเป็นอิสระที่ได้รับ โดยนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดกลุ่มเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง มีความเป็นอิสระน้อยตามหลักการหรือกรอบกฎหมาย

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.66 หมายถึง มีความเป็นอิสระในระดับปานกลางตามหลักการหรือกรอบกฎหมาย

คะแนนเฉลี่ย 3.67-5.00 หมายถึง มีความเป็นอิสระมากตามหลักการหรือกรอบกฎหมาย

4. ศึกษาเปรียบเทียบทั้งประเด็นความคิดเห็นต่อความเป็นอิสระ และความเป็นอิสระที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับตามหลักการและกรอบกฎหมาย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติการทดสอบ t-test และ One-Way ANOVA รวมถึงการทดสอบเปรียบเทียบเชิงพหุ (Multiple Comparison Test)

5. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสังเคราะห์พรรณนาสรุป